

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvscvla Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis

Marca, Pierre de

Parisiis, 1681

XI. De origine & progressu cultus B. Mariæ virigini in Monteserrato exhibiti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14704

*DISSERTATIO DE ORIGINE
& progressu cultus beatæ Mariæ virginis
in Monteferrato exhibiti.*

I. **C**VM piorum locorum vetustas auctoritatem ipsis, non solum apud vulgus, sed apud viros graves & prudentes harum rerum æstimatores conciliare soleat, non alienum erit de Montisferrati sanctissima domo paucis differere, quæ fidelium votis atque officiis frequentata, ob divina ex beatissimæ Mariæ opitulatio- ne accepta beneficia per universum orbem Christianum celebratur. Plerique officio se satisfecisse suo putant si ad tempora poenitentiae à Ioanne Garino peractæ antiquitatem istam referant, rei gestæ narrationem in ulteriora quàm par sit fortasse promoventes. Nos verò post expensa quæ in archivis ejus monasterii monumenta servantur, ut fidem nullam detrahimus iis quæ antiquitus scripto tradita vidimus, ita quæ conjecturis ducti recentiores comminiscuntur, nec admittimus, nec sanè respuimus; ne quis præjudicio nostro impediri se putet quò minus iudicio suo fruatur.

II. Illud unum polliceri possumus, nos exordia pietatis erga virginem gloriosissimam in hoc monte cultam longè antiquiora demonstraturos quàm sint Vvifredi Comitis tempora, quæ in annum circiter nongentesimum incidunt. Cultus illius fundamenta jecisse Francos, quando Ludovici Regis ductu & Caroli Magni illius patris auspiciis Barcinonam civitatem à Sarracenorum servitute vindicarunt, nullus mihi videtur dubitandi locus superesse, si rerum ea tempestate gestarum series expendatur. Obsessa Barcinone anno DCCCVI. & à Mauris erepta Gallicorum armorum pondere atque Christianorum indigenarum deditioe, ad castrum quoque Terraciæ eadem felicitate pugnatum est, Gothis, sive indigenis, Gallorum vindicum arma foventibus; ut docent Regis Caroli Calvi literæ. Terracia oppidum non ignobile in Vallensi pago situm, est in conspectu Montisferrati, modico ab ejus radicibus intervallo. Est in eodem quoque Vallensi pago sancti Cucufatis monasterium à Ludovico tunc excitatum in ruderibus castri Octaviani. Quid vetat quin suam quoque in beatam Mariam pietatem protulerit oratorio in montis illius jugis excitato, qui sciret montem Sionis olim à Deo

electum ut templum in eo sibi sistendum doceret, atque illo proinde exemplo, victoriarum suarum veluti trophæum in jugis illis poneret, altare dicatum Deo exercituum in honorem beatæ virginis matris, longè augustius quàm fuerunt aræ à Iulio Cæsare in Pyrenæis montibus posita ob subactas Hispanias.

III. Sed ne conjecturis solùm agere videamur, quas solas in aliis non probamus, necesse est in ulteriora progredi, unde nostra fulciri poterat argumentatio. Anno DCCCXXV. accidit infausta illa & nefanda Aizonis Gothi proditio, qui à comitatu regio ex Gallia secedens, Ausoniam per dolum invasit, & auxilio Abderrhameni Sarraceni copias ingentes in hanc provinciam inferentis, avulsit à regno Gallico quicquid à Rubricato amne usque ad Sicorim & Iberum intercipitur. Quæ tamen ab Aizone vix retenta, in Sarracenorum ditionem mox integra cessere; donec victricibus armis Vvifredi Comitis Barcinonensis ex parte repetita sunt, propagato per varias bellorum vices in reliquam regionem sequentium Comitum imperio, qui tandem Ilerdam & Dertusam recepere. Vvifredus ille, cui Pilosi cognomen hæsit, primus Manresæ oppidum cum adjunctis agris ipsoque Monte

ferrato usque ad Equalatam eripuit à Sar-
 racenis, adjecta regioni isti Manresensis
 comitatus nomenclatura & dignitate. Tum
 ad Ausonensem pagum profectus cum
 exercitu, Mauris ex eo undequaque pul-
 sis, ad restaurandas Ecclesias animum con-
 vertit anno octingentesimo octuagesimo
 octavo. Tunc Ecclesiam Vici Ausonensis
 luculentis redditibus donavit, & monaste-
 rium Rivipullense ordinis sancti Benedic-
 ti à se conditum summa cum munificen-
 tia locupletavit. Inter cetera illi contu-
 lit Ecclesiam beatæ Mariæ in cacumine
 Montisferrati positam, ut patet ex tabu-
 lis donationis, quas Lotharius Rex Fran-
 corum confirmavit, facta mentione diser-
 ta Ecclesiæ beatæ Mariæ sitæ in cacumine
 Montisferrati. En Ecclesiam beatæ Ma-
 riæ dicatam; quæ ne latere posset, in
 montis cacumine sita esse dicitur. Editus
 locus, asper, & aditu difficilis, ab homi-
 num consuetudine, ab urbibus & vicis
 remotus, ipsoque Monistrollo nondum
 condito, evincit Ecclesiam illam non fuis-
 se ministerio parochialis Ecclesiæ destina-
 tam, sed pietati colendæ erga virginem.
 Quandiu Sarraceni montem obsederunt,
 non tantum erat Christianis otium ut de
 illa extruenda cogitare possent. Restat
 ergo ut condita fuerit ante prodicionem

Aizonis, id est, ante annum dcccxxv. atque post recuperatam Barcinonem, id est, post annum octingentesimum sextum. Antea quippe Sarraceni, regionis istius domini, qui vix necessaria cultui divino templa tolerabant, vetuissent proculdubio agrestes Ecclesias, ne daretur Christianis occasio conventus agendi, unde coitiones adversus rempublicam aliquando oriri possent.

IV. Scio quid replicari possit, nempe necessarium non esse ut ab anno dcccvi. ad annum dcccxxv. conditus Ecclesie istius coërceatur, cum potuerit ante Maurorum in Hispanias irruptionem, quæ accidit anno dcccxiv. sub Gotthici regni tempus, ædificata fuisse. Quod si admittimus, ut de Francorum gloria, quam hoc opere commendare volo, aliquid detrahetur, ita major Ecclesie vetustas adjicietur, quod est præcipuum hujusce dissertationis propositum. Enimvero præter causas à nobis superius relatas de consilio excitandæ Ecclesie in montis istius jugo, hæc una non parvi debet esse momenti quæ ex veteri traditione in scriptis redacta proficiscitur. Refertur itaque in veteribus chartis imaginem beatæ Mariæ natum sinu suo complectentis, colore fulgorem, sed opere eximio perpolitam, fulgentium

gentium per noctem luminum indicio à pastoribus deprehensam, in spelunca montis, ad quam sedulo studio vaccæ, relicto grege, appellere solitæ, crassiores suis congregalibus, quæ per tesqua montis errantes lætiùs pascebantur, ad caulas redibant. Ea novitate percussi vicini, atque adeo Franci regionis indeptæ domini, unâ cum Gotholensibus indigenis consilium sumpserunt de construenda Ecclesia ubi manifestè se Deus adorandum colendamque matrem suam his testimoniis demonstrabat.

V. Non me latet quid eruditus aliquis objicere posset ex synodo Francofordiensi indicta jussu Hadriani Papæ & auctoritate Caroli Magni, ubi hæresis Felicis Vrgellitani damnata est, tum ex conventu Parisiensi habito sub hoc nostro Ludovico, scilicet illis synodis imaginum adorationem, quam Græci constituerant in secunda synodo Nicænâ, vetitam fuisse. Sed observare oportet adorationem quidem prohibitam, non autem aut usum imaginum, quem Concilia illa probant disertè, aut etiam honorem, quem non damnant, ea lege ut modum non excedat. Qui modus tandem egregiè à synodo Tridentina explicatus est juxta mentem beati Gregorii Papæ, quam sequi se

profitebantur Episcopi Gallicani in illis synodis, & à qua non erat aliena synodus Nicæna secunda, si ejus sensum genuinum non vitiaffet perversa Latina interpretatio synodo Francofordiensi proposta.

VI. Florentem sanctitate locum clariorem reddidit Ioannis Garini anachoretæ præruptam inhabitantis rupem ob castigatissimos illius mores & austeriorem disciplinam per regionem omnem sparsa fama; adeo ut immundus spiritus, qui nobilem juvenulam filiam Comitis Barcinonensis vexabat, se ab energumena corpore discessurum non esse pervicaciter assereret nisi Garini hujus imperio. Quibus artibus tendebat insidias anachoretæ hujus virtuti; & divinum numen eadem opera fideles tum infirmitatis humanæ, tum divinæ benignitatis stupendo exemplo admonere satagebat. Ducitur puella, Comitis jussu, cum frequenti famulatio ad montanam Ecclesiam beatæ Mariæ, ejus opem præstolatura, adhibitis Garini quoque precibus ex condicito, cui energumena sistitur. Ille verò, qui humanis viribus nimiùm fidebat, formæ venustate captus, suggerente quoque tentatore libidinis faces, orationis locum sibi, remotis interim arbitris, dari exposcit, cum

dæmone puellæ corpus vexante, sed ipsius
 interea mentem pestiferis concupiscentiæ
 æstibus devastante, luctaturus. Seceffe-
 rant palatini ministri in Ecclesiam, preces
 suas cum hominis pii, ut putabant, ora-
 tionibus conjuncturi. Ille verò, secreti
 occasione arrepta, puellam comprimit;
 & sceleris mox ab ea publicandi magni-
 tudine, pœnæque imminentis terrore, sub-
 sidium ab audacia petens, stupri crimen
 homicidio cumulat, cadaver immerentis
 puellæ egesta humo condit, seque præci-
 pitem dedit in fugam. Attamen, ne tot
 olim rectè factorum merces periret, sce-
 lerato homini pœnitentiæ spiritum Dei
 bonitas iniecit. Ex more jam tunc recep-
 to & à graviorum scelerum reis usurpato
 Romam Garinus contendit, pœnitentiæ
 beneficium à Romano Pontifice impetra-
 turus & criminis indulgentiam post exacta
 indictæ pœnitentiæ intervalla. Septen-
 nium elapsum erat ex quo Roma redux
 in speluncis & dumetis latebat, nudus cor-
 pore, vitam ferinam ducens, Nabucho-
 donosoris exemplo, quando Comes Bar-
 cinonensis ad Montemferratum orationis
 causa se conferens, venationem quoque
 aprorum, qui sunt in eo monte frequen-
 tes, exercuit. Occurrit novæ & inexpect-
 atæ feræ species, humana forma, sed

B b ij

squallenti atque horripili cute, & incessu quadrupedante, obstinatoque silentio terrens potius spectatores quam demulcens. Objicitur conspectui Comitis, qui portentum istud Barcinonem adduci jubet, procurandum non ex gentilium sed ex Christianorum more consultis peritis. Dum illi frustra laborant, Deus arcanum suum aperuit ex ore infantium & lactentium. Quippe alter è filiis Comitis, qui per ætatem balbutiebat, palam omnibus seriò mirantibus in hanc vocem erupit: *Garine, dimissa tibi sunt peccata.* Quo verbo percussus primùm iste, mox recreatus ob certam criminis sui remissionem, quam ingenti miraculo solutæ ad verba infantis linguæ Deus omnibus patefecerat, ne tanto beneficio ingratus videretur, crimina stupri & homicidii à se patrata quondam, cum pudore qui operabatur salutem, gemebundus confitetur, indictam sibi pœnitentiam ejusque à se gestæ modum edisserit. Noluit Comes divino judicio reluctari, sed potius ei quem Deus suæ gratiæ restituerat, suam injuriam condonavit. Enimvero ut defunctæ natæ honor funeris non denegaretur, accedit ad speluncam; ex qua non deforme cadaver, sed venustas humana major erupit, prodeunte puella è sepulchro, quæ, Dei

excitantis imperio, sibi post fata superstes fuit, consiliumque Domini aperuit de ampliore condenda in hoc monte ad Dei virginisque laudem basilica. Nulli posthac dubium fuit quin delectus esset à divino numine locus iste ad delenda per pœnitentiam crimina quantumlibet atrocia, cum præjudicio adeo insigni sancita esset veniæ illis impertiendæ pollicitatio.

VII. Res gesta nulla temporis nota nec Comitis nomine consignata est in veteri membrana ante trecentos annos perscripta. Vnde liberum fuit recentioribus narrationem ad tempora Vvifredi Comitis promovendi, ut vetustate decus aliquod Ecclesiæ beatæ Mariæ pararent, cuius initia cum Garino conjungebant. Sed nos, qui vetustiora huic domui exordia ex antiquis tabulis constituimus, liberi sumus ab hac servitute, quæ, prætextu pietatis, veritati officit.

VIII. Itaque temporibus Garini magnum incrementum accepit Ecclesia beatæ Mariæ, constructo à Rivipulli Abbate ex collatitia fidelium pecunia monasterio. Ei Priorem cum duodecim monachis præfecit, qui curam gererent fovendæ peregrinorum illuc confluentium pietatis. Prioris atque monasterii mentio aperta in veteribus membranis ab anno

millesimo quadragesimo, & frequentes alodiorum huic monasterio collatorum donationes leguntur ab anno decimo quinto Henrici Regis Francorum in tabulario ejus monasterii; adeo ut circiter illa tempora stupendum Garini eventum accidisse putem, qui conditum monasterii antecessit, ut dicebam. Neque est quod aliquis puellarum monasterium his rupibus affixum cum recentioribus quibusdam comminiscatur, quo se filia Comitis rediviva cum sociis concluderit. Id enim absque ullo veterum actorum testimonio astruitur; refragante quoque huic instituto loci asperitate & solitudine, quae ne suspicari quidem patiuntur puellare monasterium aliquando hic positum fuisse.

IX. Congruit cum ea quam adnotavi temporis epocha collata Garino anno tertio Philippi Regis, id est, anno millesimo sexagesimo tertio, ab Vdalardo Vicecomite Barcinonensi & Viva ejus uxore donatio castri de Bonifacio sive de Gardia, quo potitur hodie monasterium. Penitentis quippe Garini fama omnium oculos ad se converterat, hujus praecipue Vdalardi, qui fortasse puellae redivivae pater erat, facili permutatione nominum Comitis & Vicecomitis in narratione de qua

non constat ex actis ea tempestate con-
fectis. Iuvat hanc conjecturam quòd nul-
la extant veterum Cormitum Barcinonen-
sium, alioqui liberalium in pios locos, in
hanc domum collata beneficia, sed so-
lius Vdalardi Vicecomitis, ut dixi. Sanè
tantopere Deo grata fuit restitutio Ga-
rini post ruinam, quam perennibus la-
crymis & jejuniorum afflictatione dele-
vit, ut ejus ossa cum eximiæ sanctitatis
opinione in hujus Ecclesiæ sacrario hodie
quoque asserventur.

X, Infinitum esset ea persequi mira-
cula quibus Dominus hanc sacratissimam
domum continuatis beneficentiæ suæ do-
nis illustravit eorum preces exorando
qui se tutelæ virginis gloriosissimæ in hoc
monasterio cultæ committebant olim, se-
que hodie illius præsidio devovent; quo-
rum vota piè pronuntiata vix unquam ir-
rita sunt, nisi quando visum fuerit divino
numini ex eorum repulsa salutis fidelium
suæque gloriæ meliùs consulere.

XI. Peregrinorum huc adventantium
copiam Iacobi I. Regis Aragonum literæ
testantur datæ anno M C C X V I I I. quibus
tutionem suam illis impertitur, liberof-
que esse jubet, tum in rebus quas secum
duxerunt, tum in corpore, ab omni judi-
ciaria districtione, à die qua se itineri ac-

cinxerint usque ad reditum ; ita quòd nec debito , nec offensa , nec aliqua alia ratione ab aliquo occupentur seu pignorentur. Quæ privilegia tutionis , paulò licèt uberiora , indulta in Concilio Claromontano sub Urbano II. meminimus iis qui cruce suscepta Hierosolymitanum iter , pugnaturi pro fide , aggrediebantur.

XII. Invitavit quoque Christianos ad hanc peregrinationem frequentandam Bonifacius IX. Papa literis datis anno octavo pontificatus sui ; quibus huic Ecclesiae communicavit die nativitat. beatæ Mariæ & septem sequentibus indulgentiam illam plenariam quæ ab Honorio tertio , petente beato Francisco , concessa fuerat Ecclesiae de Portiuncula nuncupatæ in civitate Assisi. Harum indulgentiarum infrequentia , quæ pœnarum à canone inflictarum & quarumlibet aliarum onere pœnitentes solvebant , quæque ob labores varios exantlatos , sumptus in itineribus expensos , & pericula vitæ adita , per quandam veluti compensationem ultramarinis & Romanis peregrinationibus olim concedebantur , tantocariorem fecit locum cui hoc privilegium tribuebatur , cuique cælestis Reginae præsentia & opportuna postulantis suffragia favabant.

XIII. E prioratu in abbatiam eve-
 xere hoc monasterium Martinus V. & Eu-
 genius IV. summi Pontifices; atque in
 eam postea vetustam abbatiam sanctæ Cæ-
 cilie ejusdem montis jugo impositam se-
 quentes Pontifices transfudere; collata
 insuper jurisdictione quasi episcopali in
 basilica Montisserrati & oppido Moni-
 strollo subjacente cum Bruci & Marga-
 nelli rusticanis parochiis; adeo ut Mon-
 tisserati monasterium se nullius esse dioc-
 cesis asserat, in eaque sit hodie possessione;
 literis quoque apostolicis huic intentio-
 ni faventibus, quæ hoc monasterium *Ni-
 censis sive nullius diocesis* nuncupant. Refor-
 mationem Congregationis Vallisoletanæ
 Alexandri VI. summi Pontificis auctori-
 tate; postulante Ferdinando Rege Ca-
 tholico; in hoc monasterium inductam
 hodie quoque fovent Abbas & conven-
 tus; licet belli vigentis occasione à Gene-
 ralis Castellani ditione & obedientia sint
 exempti Pontificiis literis ea de re datis.

